

ÉÉN MENS IS GENOEG

Els Beerten

VOOR HET LEZEN

VERKENNING VAN HET BOEK

- 1 Neem het boek en bekijk het aandachtig.
 - Bekijk de cover. Welke vragen roept die bij jou op?
 - Waaraan denk jij als je de titel leest?
 - Lees de tekst op het achterplat. Blader gerust in het boek en laat je gedachten de vrije loop. Wat verwacht je te lezen? Krijg je al voldoende informatie om iets over de inhoud te vertellen? Voorspel de inhoud.

In een muzikaal gezin in Limburg gaat het na de plotse dood van de vader helemaal mis. Het jonge meisje Juliette en haar broer Louis proberen tegen de verborgen tirannie van hun moeder op te boksen. Als alles ontspoord, besluiten ze elders een nieuw leven te beginnen.

In *Eén mens is genoeg* hebben de hoofdrolspelers bitter weinig vat op hun eigen leven. Omstandigheden maken of kraken hun dromen. Maar vriendschap vermag veel.

- 2 Wat kom je via de achterplattekst al te weten over de inhoud van het boek?

Wie?

Wat?

Waar?

Wanneer?

Hoe?

- 3 Formuleer twee vragen waarop je na het lezen een antwoord hoopt te kennen. Bespreek je vragen met een klasgenoot. Hebben jullie dezelfde vragen? Of net niet?
- 4 Je las de achterplaattekst, bekeek de cover, bladerde even door het boek ... Zou je het kopen of meenemen uit de bibliotheek? Waarom wel/niet?
- 5 Ken je de auteur? Las je al eerder iets van Els Beerten? Zoek naar titels en eventueel ook een korte samenvatting van haar boeken. Wat las je al en wat zou je nog willen lezen?

Zoek – voor je het boek leest – informatie op over de auteur. Noteer twee interessante elementen over haar.

- 6 Lees het begin van het verhaal ‘Geboren om te schitteren’ (p. 10).

Maart '44 ben ik geboren, zeven jaar na onze Louis. De hele oorlog hadden ze geen nagel om aan hun gat te krabben, toch werd ik gemaakt. Ik heb dat lang niet begrepen. Was mijn eerste kind Louis, ik had meer dan genoeg. De gelukkigste mens op aarde zou ik zijn.

Het schijnt dat ik bijna vanzelf ben gekomen. Ons vader was nog maar juist de kamer uit of hij mocht al terugkomen. Hij boog zich over de wieg en hij moet zo diep gezucht hebben dat ze hem aan de andere kant van het dorp konden horen. Geen schoner kind dan Juliette, moet hij gezegd hebben, dat hij zoiets kon maken, het was een wonder. Daarna trok hij zijn jas aan en hij verdween.

Na drie dagen sloeg ons moeder een warme doek om mij heen, legde me in de wieg naast de kachel, stapte in haar schoenen en liep recht naar café ‘Onder Den Toren’, waar ze ons vader van de toog weg sleurde en hem niet meer losliet tot ze weer voor ons huis stond. Ze deed de voordeur open, schopte ons vader tegen zijn billen en wel zo hard dat hij knal met zijn gezicht tegen de vloer vloog, zijn voorste tanden brak en zijn neus ook. Ze deed de deur weer dicht, stapte over hem heen, nam mij uit de wieg, opende haar hemd en legde mij aan de borst.

Een uur heeft hij op de grond gelegen. Toen deed hij zijn ogen open, sukkelde overeind, krabde het bloed van zijn lippen en wangen, van zijn neus en van de grond, draaide zich om en liep naar de voordeur.

- a Welke personages leer je in dit verhaalfragment kennen?
- b Wanneer speelt dit verhaal zich af? Denk je dat de periode (tijd) belangrijk zal zijn?
- c Hoe verneem je wat de vader zei na de geboorte? Markeer in het fragment.
- d Hoe komt de moeder over in dit fragment? Krijg je een bevestiging van wat er in de achterplaattekst staat?
- e Motiveert dit verhaalfragment jou om verder te lezen? Waarom wel/niet?

TIJDENS HET LEZEN

- 1 Beschrijf kort hoe je het lezen ervaart. Kies een van de uitspraken en bespreek je ervaring met een klasgenoot. Misschien kun je elkaar ook een tip geven.
 - Je leest vlot, je hebt geen probleem om het verhaal te volgen.
 - Af en toe is het nodig om een fragment te herlezen.
 - Je hebt heel veel inspanningen moeten doen om verder te lezen.
 - Je kon het verhaal goed volgen, maar de taal klonk je vreemd in de oren.
 - ...
- 2 Noteer tijdens het lezen minstens vijf mooie zinnen/citaten.
- 3 Noteer tijdens het lezen minstens acht woorden of uitdrukkingen die typisch Vlaams zijn of typisch zijn voor de periode waarin het verhaal zich afspeelt.

NA HET LEZEN

- 1 Herlees pagina 9, 'Venster'. Wie is aan het woord en tot wie richt de persoon zich? Waar komt dit fragment ergens in het verhaal?

Venster

Wacht op mij, zo en niet anders hebt gij het gezegd. En dat het de dag van uw leven zou worden. Toen zijt ge op uw fiets gesprongen en met een brede glimlach zijt ge de straat uit gereden.

Ondertussen zijn er negen maanden gepasseerd. Er waren dagen die met grijs begonnen en met zwart eindigden. Ik heb ze allemaal overleefd, Louis. Maar als ge straks voor mijn deur staat, zal ik het u vertellen. Zodat ge het voor eens en voor altijd doorhebt. Dat ik er geen volgende keer meer ga tegen kunnen.

Eerst zult ge op de bank willen zitten. Ge hebt geluk, de lucht is open vandaag. Zelfs van achter mijn venster kan ik Frankrijk zien liggen.

Ge kijkt zo graag naar Frankrijk, Louis. Ze hebben er het schoonste weer en er is plaats voor iedereen, zo hebt ge het altijd gezegd. Een tijdlang heb ik gedacht dat ge naar daar waart. Ik denk dat allang niet meer. Uw familie laat ge niet in de steek. Want dan laat ge uzelf in de steek. En dan zijt ge niemand meer.

A LEESERVARING

Maak een keuze uit deze opdrachten. Neem in groepjes deze vragen door en bespreek je leeservaring.

- 1 Hoe heb je het verhaal beleefd?
 - a Wat is je indruk nadat je dit boek gelezen hebt? Beantwoordt het verhaal aan je verwachtingen, aan je voorspelling? Wat vind je geslaagd/minder geslaagd? Kon het verhaal je verrassen? Denk aan het verhaal zelf, de personages, de structuur, de tijd waarin het speelt ... Kreeg je een antwoord op je vragen?
 - b Hoelang heb je erover gedaan om het boek te lezen? Las je het boek in één adem uit of las je het in kleine stukjes? Waar heb je het boek gelezen? Wat vertelt dat over je leeservaring?
 - c Ken je andere boeken (of films) die lijken op dit boek? Welke? Waarin is dit boek hetzelfde? Waarin verschilt het?
 - d Ken je andere boeken die zich in dezelfde periode afspelen? Welke? Waarin is dit boek hetzelfde? Waarin verschilt het?
 - e Verzin drie andere titels die volgens jou ook bij het verhaal passen.
 - f Wat vind je van het einde? Past het bij het verhaal of verkies je een ander einde? Wat verwacht je? Welke vragen blijven er nog over? Leg kort uit waarom.
 - g Aan wie zou je het boek aanraden? Waarom net die persoon? Overtuig hem/haar en schrijf een mail of een kort digitaal bericht met daarin je argumentatie.
- 2 Verklaar de titel. Vind je die in het verhaal/boek zelf?

B BEOORDEEL HET BOEK

- 1 Geef het boek een score op een schaal van 10.

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Motiveer je score in een kort tekstje (ongeveer vijf zinnen). Gebruik in je motivatie minstens vier goedgekozen bijvoeglijke naamwoorden uit het kader hieronder die je gevoel bij het verhaal weergeven.

boeiend – uitdagend – voorspelbaar – (on)realistisch – vergezocht – emotioneel – grappig – verrassend – vlot leesbaar – langdradig – leerrijk – ongewoon – vreemd – spannend – meeslepend – herkenbaar – grappig – origineel – ontroerend – ingewikkeld – duidelijk – moeilijk – vreemd – ongewoon – confronterend – fantasierijk – saai ...

- 2 Lees deze beoordelingen van anderen. Met welke uitspraken ben jij het eens? Onderstreep ze met groen. Onderstreep de uitspraken waarmee je het niet eens bent met rood. Bespreek met een klasgenoot.

‘Ik vind het een heel mooi en bijzonder boek. Het draait eigenlijk om één persoon en je ziet hoe ze verandert en hoe moeilijk ze het heeft [...]. Ik heb het boek in één keer achter elkaar uitgelezen en was echt onder de indruk. Het is af en toe wat lastiger lezen omdat het in het Vlaams is geschreven, maar als je eenmaal in het boek zit merk je dat niet meer.’
Sterre, op: Scholieren.com

‘In het begin van het boek volgen de gebeurtenissen elkaar snel op, waardoor je gelijk in het verhaal zit. Naarmate het verhaal vordert, wordt er meer beschrijvend geschreven. Hierdoor en door de wisselende perspectieven kun je je als lezer goed inleven in Juliette. Als je van beschrijvende boeken houdt of ervan houdt om boeken te lezen waarin de hoofdpersoon ingrijpende gebeurtenissen meemaakt, dan is *Eén mens is genoeg* zeker een aanrader.’
Ronald, op: Youngadultbooks.nl

‘Al met al is *Eén mens is genoeg* een naar het eind toe steeds sterkere roman over de grillige loop van het leven en de rekbaarheid van de mens.’
Bas Maliepaard, in: Trouw

[DeWereldvanKaat](#) rated it really liked it

‘Na Griet Op de Beeck dacht ik: het zou al moeten lukken, dat er nog een Vlaamse schrijfster is die mij in één keer een boek kan laten uitlezen. En ja hoor, weer van dat! Het lijkt wel hier en daar op elkaar, want het is ook een kroniek. Van een meisje dat opgroeit met een getroubleerde moeder. Die relatie zal haar blijven tekenen. Prachtig boek!’

flag3 likes · [Like](#)

Maria rated it it was amazing

Shelves: [nederlandse-vlaamse-auteurs](#), [favorieten](#)

‘Formidabel prachtboek! Eén van de mooiste van het jaar. Vrijwel in één ruk uitgelezen. Het verhaal in schitterend, heerlijk Vlaams over Juliette, vastgelopen in haar leven, heeft me erg geraakt. Deel 3 waarin Juliette en cafébaas Wilfried afwisselend aan het woord zijn, vormt hierbij het hoogtepunt.’

flag3 likes · [Like](#) · [comment](#) · [see review](#)

Mireille rated it it was amazing

Shelves: aanraders

‘Prachtig. Ik kan het niet anders zeggen, of het moet het woord "schoon" zijn. Uit mijn Nederlandse mond klinkt dat echter niet, dus laat ik het hierbij.

Hoeveel ellende een persoon of familie in een kort leven kan overkomen, onbeschrijflijk. Net wanneer je denkt dat het zo wel genoeg is, doet Beerten er nog een schepje bovenop. De kracht van dit boek zit 'm naar mijn mening vooral in de perspectiefwisselingen. In deel 2 komt er een ander persoon aan het woord die de lezer nog niet kent, maar het voelt vertrouwd aan. Dat de beide hoofdpersonen in deel 3 elkaar afwisselen, maakt het verhaal compleet.

Wat het boek duidelijk maakt, is dat het niet altijd makkelijk is om op te krabbelen na een verschrikkelijke gebeurtenis. Dat een mens een heel leven lang met een onverwerkt trauma kan zitten. Dat je het leven sowieso met elkaar moet maken. Laat het een troost voor de eenlingen onder ons zijn en een les voor de showmannen en -dames: soms is één mens genoeg.’

Waarvoor, dat laat ik aan jou over.

flag12 likes · Like · 8 comments · see review

Bron: <https://www.goodreads.com/book/show/22791737-e-n-mens-is-genoeg>

- 3 Stel dat je een producent bij Netflix bent of een bekend regisseur en dit verhaal komt bij jou terecht. Zou je van dit verhaal dan een film of reeks willen maken? Waarom wel/niet?

C ONDERZOEK HET VERHAAL

- 1 Bij welk genre zou je dit boek onderbrengen? Verduidelijk.
- 2 Welke thema's zou je aan het boek koppelen?

Kies een van de thema's en verbind er acht woorden mee uit het verhaal. Dat kunnen mensen, dingen, situaties of gebeurtenissen zijn die er volgens jou bij aansluiten.

- 3 Kun je een soort 'boodschap' of hoofdgedachte uit het verhaal halen? Verwoord die in een zin.
- 4 Hoe bouwt de auteur spanning op in het verhaal?
- 5 Sta even stil bij de personages.
 - a Wie zijn de hoofdpersonages?
 - b Wie zijn belangrijke nevenpersonages?

- c Heeft Juliette een eenvoudig, onveranderlijk karakter? Kun je haar persoon vergelijken met een stripfiguur, die zich altijd als een typetje gedraagt? Vind je dat ze een karakterontwikkeling doormaakt? Maakt ze een evolutie door in haar persoonlijke zoektocht of ontwikkeling?
 - d Hoe zou je de relatie tussen Juliette en haar moeder beschrijven? Kun jij zo'n relatie begrijpen?
 - e Welk personage maakt op jou de grootste indruk? Wat leerde je van dat personage of waarom kies je hem of haar?
- 6 Bespreek de tijd in het verhaal.
- 7 Waar speelt dit verhaal zich af?

STRUCTUUR VAN HET VERHAAL

- 1 Hoe is het verhaal opgebouwd?
- a Kies woorden uit het onderstaande kader en verantwoord je keuze met enkele zinnen.
- gestructureerd – flashback – vrij chronologisch – verward opgebouwd – vooruitwijzing – terugblik*
- b Welke delen vind je in het verhaal? Geef daarbij de link aan met het *vertelperspectief*.

STIJL

- 1 Bekijk de taal die Els Beerten gebruikt. Bespreek aan de hand van enkele voorbeelden en geef je mening over haar registerkeuze.
- 2 Misschien heb je als lezer ook stilgestaan bij de beeldtaal in het boek. Bekijk enkele voorbeelden.
- a Herken je de stijlfiguren die de auteur gebruikte? Benoem ze.
 - p. 16: *Ze kamde het elke dag tot het blonk als een spiegel.*

- p. 18: *En voor alle sterrenstelsels als het moet, pa.*
 - p. 29: *Ze keek me aan. Een traan bibberde langs haar neus, gleed over haar kin naar haar schoot. Daar was de volgende al. Lang zou het niet duren of de hele zee knalde uit haar ogen. Straks liep ze nog leeg. Het zou geen gezicht zijn.*
 - p. 19: *... danste Mia het vuur van onder haar schoenen.*
 - p. 27: *‘Krokodillentranen zijn het, Juliette.’*
 - p. 88: *Ik schudde mijn hoofd. Bleef het schudden. Schudden. En schudden. En schudden.*
 - p. 255: *Ik zwijg over haar pa, nooit het vel van de beer verkopen voor ge hem geschoten hebt. Over haar ma zwijg ik eveneens.*
- b Voeg er zelf een voorbeeld aan toe.

CREATIEF AAN DE SLAG

Kies een creatieve opdracht uit deze reeks. Spreek met je leraar af wanneer je het resultaat kunt presenteren.

Gebruik de OVUR-strategie om de opdracht uit te voeren. Hou rekening met de communicatieve situatie.

- 1 Muziek speelt een belangrijke rol in het verhaal. Muziek vertelt ook een verhaal.

‘Elk lied heeft een verhaal, Juliette, ge moogt dan nog zo’n goede stem hebben, als ge het verhaal vergeet te vertellen, kunt ge evengoed zwijgen.’ (p. 44) – En ook al was ik het die zong, ik bestond niet meer. Een grote ruimte was ik geworden. Een ruimte die weende en die lachte. Die kwaad was om wat was, om wat niet was. En bang. Dat ook. Maar die bovenal graag zag. (p. 45)

Stel een playlist voor Spotify samen. Kies vier liedjes die bij een van de hoofpersonages passen. Noteer bij elk geselecteerd lied waarom je daarvoor koos.

- 2 Kruip in je pen! De volwassen Juliette schrijft een brief aan de jonge Juliette. Wat zou ze aan zichzelf schrijven? Je brief past op een A4 en je houdt rekening met de kenmerken van een brief.

3 Start een briefconversatie in de klas. Elke brief beslaat circa een halve A4. Wat vond jij van het boek? Wat vond je goed? Waar hou je minder van? Schrijf het op in een brief aan een klasgenoot. De klasgenoot die de brief ontvangt, schrijft op zijn/haar beurt ook een brief over het boek aan de volgende klasgenoot enzovoort. De brieven kun je verzamelen op het prikbord in de klas.

4 In dit fragment lees je dat iedereen wel een droom heeft. Wat is jouw droom? Geef die weer met een presentatie, een filmpje, een beeldverhaal ... Kies zelf de vorm.

'Elke mens heeft een droom nodig, Juliette, uw moeder evengoed als iemand anders. Ge gaat me niet vertellen dat gij geen droom hebt? Dan weet ge toch dat ge daar vleugels van krijgt?' (p. 34)

5 In het boek komen geregeld verwijzingen naar 'geloof'. Plaats deze fragmenten in de sociale, maatschappelijke context van die periode. Vergelijk met vandaag en eventueel met andere godsdiensten.

In de keuken ontstak ons moeder de kaars voor het Mariabeeld, nam haar paternoster en strengelde hem tussen haar vingers. 'Weesgegroet Maria, vol van genade,' begon ze, 'de Heer is met U, kom hier naast mij zitten, Juliette, gezegend zijt Gij boven alle vrouwen, vooruit, bid mee, het zal u deugd doen.' (p. 61)

Onze pa is van ons en wij zijn van hem, van hetzelfde vlees en bloed, Juliette, en wat van hetzelfde vlees en bloed is, kan niet gescheiden worden, dat is voor altijd. En altijd is langer dan een mens met zijn verstand kan vatten.

... Voor ons moeder was het als huiswerk maken, wie goed bad, kreeg veel punten, zoiets, die met de meeste punten vloog direct de hemel in. (p. 62)

6 Ontwerp een poster die een link heeft met het verhaal. Maak een keuze. Zorg voor een sprekende teksten ook voor een passend beeld:

- voor een wielervedstrijd die door Wilfried georganiseerd wordt;
- voor een optreden van het 'familieorkest';
- voor een optreden van Juliette.
- ...

7 Werk samen met een klasgenoot. Kies een gebeurtenis uit het verhaal die je naar het heden verplaatst. Voer daarover een WhatsApp-conversatie tussen twee personages. Kies voor een bepaalde toon: die kan ernstig zijn, eerder triest of je kunt grappig uit de hoek komen.

Je stuurt minstens elk zes berichten.

8 Lees deze passages uit het boek waarover je kunt filosoferen of een goed gesprek voeren. Werk in groepjes en wissel jullie meningen uit over minstens twee passages.

A

'Een mens is niet van ijzer, ons ma al helemaal niet. Het leven heeft haar niet gespaard, dat weet ge. Word maar eens groot zonder moeder, uw ergste vijand wenst ge dat nog niet toe. In elk geval. Gij zijt een dapper kind, Juliette, mocht uw moeder u ooit nodig hebben, dan hoop ik dat ge er zijt voor haar.'

[...]

'Ge moogt gerust zijn, pa.' (p. 18)

B

'Raken ze aan uw kinderen, dan raken ze aan u, iets wat ik nooit zal begrijpen, zeggen ze erbij, gelukkige ziel die ik ben.' (p. 254)

C

'Mijn ma rookt wel. Tientallen keren is ze ermee gestopt, altijd weer begint ze opnieuw. Iets waar mijn pa met zijn verstand niet bij kan. Woorden wekken, maar voorbeelden strekken, zegt hij daarover. Alsof hij zo perfect is, roept ze dan.' (p. 257)

D

'Mens, crepeer, zeg ik. De volgende seconde krijg ik een slag in mijn gezicht.'

Ze zucht.

'Natuurlijk had ik dat niet moeten zeggen. Maar wat doet ge als uw ma u het bloed van onder uw nagels haalt, uw ma, welteverstaan, niet een of andere sukkel die ge onderweg tegenkomt. Wat er op zo'n moment allemaal door u heen gaat, ge wilt het niet weten. Met al mijn macht heb ik haar mijn kamer uit geduwd, ik heb de sleutel omgedraaid en mijn muziek keihard opgezet. De hele nacht heb ik op mijn bed gezeten. Tegen de morgen doet mijn buik pijn van de honger.' (p. 258)

E

Ze zucht diep. 'We trekken onze plan wel, zegt mijn ma, we hebben geen keuze. Als ik ervoor kies om in het kanaal te springen, kunt ge mij niet tegenhouden, zeg ik. Waarop ze zwijgt en mij aankijkt tot ik er mottig van word. Gij doet dat soort dingen niet, zegt ze dan. Ah nee, vraag ik, hoe weet ge dat zo zeker? Gij zijt mijn kind, zegt ze, ik ken u, gij buigt mee met het koren als de storm opsteekt, niet omdat dat uw keuze is, maar omdat ge zo zijt. Waarom praat ze altijd zo ingewikkeld? Ik kan daar niet tegen, dat weet ze toch?' (p. 259)

F

De mens verdwijnt, maar de woorden blijven. (p. 266)

G

*L'Espoir,
au contraire de ce qu'on croit,
équivaut à la résignation.
Et vivre, ce n'est pas se résigner.*

Albert Camus, Noces (p. 5)

- 9 Geregeld verwijst Els Beerten naar bekende personen uit die tijd. Zoek informatie over deze personen. Verdeel het werk en presenteer binnen jullie groep de informatie die je vond. Vermeld ook de bronnen die je gebruikte. Wees kritisch en vergelijk de bronnen.

Spreek onderling af hoe je de informatie aan elkaar zult presenteren. Ook een foto van de persoon kan interessant zijn.

- Rik Van Looy, de Keizer van de Wereld [...] (p. 130)
- France Gall (p. 221)
- Julie London (p. 221)
- Piaf (p. 222)
- Judy Garland (p. 43)

Daarnaast lees je op p. 151 ook over nog andere bekende personen. Spreek af met je leraar of je ook over een van hen informatie mag opzoeken als de vorige namen jou bijvoorbeeld minder aanspreken. *'Van Moon River naar Fly Me To The Moon. **Sinatra**, Piaf, **Grégo**, **Will Tura**, **Tonia**, **Françoise Hardy**, allemaal kwamen ze voorbij.'*

TIP! Het kan leuk zijn om bij een zanger(es)/muzikant ook iets te laten horen.

- 10 In het boek krijg je delen van liedjes. Zoek een clip of de lyrics van die songs. Bekijk die clip of lees de tekst van het lied. Ga daarna op zoek naar een gedicht waarin jij dezelfde gevoelens herkent. Verduidelijk je keuze.

In het boek gaat het vooral over:

- Moon river
- Over the rainbow

Ben jij zelf een zangtalent of kun je muziek bij het gedicht zetten? Probeer je geselecteerde poëzie muzikaal te brengen.

Ligt jouw artistieke talent eerder bij het audiovisuele of bij het beeldende? Wees dan creatief met beeld en/of geluid.

Misschien kies je ervoor om met beelden van anderen te werken: koppel lied en gedicht

dan aan foto's, allerlei illustraties. Presenteer je resultaat.

Hou je echt wel van het podium? Organiseer dan een optreden. Dans, zing, draag voor, speel ...

Maak de nodige afspraken met je leraar.

Herken je deze stukjes in een van de teksten die je vond?

*p. 38: Somewhere over the rainbow, way up high. [...]
And the dreams that you dare to dream really do come true.*

p. 110: Moon River. Wider than a mile. I'm crossing you in style. Some day.

p. 277: Moon River. [...] Two drifters, off to see the world, there's such a lot of world to see.

p. 145: Waitin' round the bend.

p. 201: You're gonna love me like nobody's loved me, come rain or come shine.

p. 265: Wider than a mile. I'm crossing you in style. Some day.